

Museu d'Història de Barcelona 2012, un primer balanç

El **nombre d'usuaris** del Museu ha augmentat entre 2011 i 2012 de **481.802** a **548.783**, als quals cal afegir els 267.310 visitants del Temple d'August i els 48.231 de Santa Caterina. Mentre que la freqüentació d'alguns dels espais patrimonials i col·leccions permanents ha davallat lleugerament, les visites a les exposicions temporals han experimentat un increment del 41% (de 105.362 a 148.586) i l'assistència a conferències, jornades, presentacions, itineraris, audicions, etc. ha augmentat en un 32% respecte de l'any anterior, passant de 35.136 a 46.369 usuaris.

Aquest balanç ha estat en part possible per la multiplicació dels vincles de col·laboració i de treball compartit **amb diferents institucions i agents de l'àmbit públic i privat**, via acords, convenis i coproduccions, comptant amb el valuós suport del **Cercle del Museu**. Així s'ha procurat mantenir, malgrat les restriccions pressupostàries, tant la cura del patrimoni i la programació pública com la recerca, aprofundint en l'articulació del discurs museístic a través dels **diversos formats** expositius i explicatius que inclouen espais museïtzats, exposicions, visites, itineraris, guies d'història urbana, publicacions, jornades i debats.

En l'àmbit de la **patrimonialització** s'ha posat en valor, en el marc del **Pla Barcino**, l'**espai de la Porta de mar i les termes portuàries de Barcino**, al c. Regomir, 7 i 9, que contribueix a mostrar la importància comercial de la colònia romana i les transformacions posteriors. S'ha renovat la inscripció referida a la **làpida** dedicada a rabí **Xemuel ha-Sardí**, alhora que s'ha impulsat la recerca arxivística i documental sobre l'**estructura urbana del Call** amb vista a la renovació museística de l'espai Muhba El Call. També han continuat les obres de sanejament i consolidació de la fàbrica **Oliva Artés**, els treballs previs per reparar l'estructura de la sala de Calderes de **Fabra i Coats** i les obres a la **Casa de l'Aigua**, amb el suport del districte de Sant Andreu. Cal destacar, així mateix, que la intervenció a l'espai patrimonial del **Turó de la Rovira**, amb el suport del districte d'Horta-Guinardo, va ser guardonada *ex aequo* amb el **Premi europeu de l'espai públic urbà del 2012**.

Les **col·leccions** del museu s'han ampliat, en primer lloc amb peces provinents dels fons de l'Arxiu Arqueològic, el qual durant l'any ha donat entrada a 2.021 noves unitats d'emmagatzematge (de les quals 1.097 corresponen a materials d'excavacions antigues, conservats fins ara a Plaça del Rei.) Paral·lelament, s'han registrat a la base de dades **MuseumPlus** 1.951 objectes nous i s'ha continuat la tasca de depuració de fitxers. S'ha prosseguit en la documentació d'algunes sèries d'objectes procedents de l'antic mercat del Born i entorns (dels quals, 2611 seleccionats per a l'exposició d'El Born CC), els paviments hidràulics, les peces retornades de l'antic museu militar del castell de Montjuïc, els fons de Vil·la Joana, el monetari i la col·lecció de pintura i escultura. Per la seva part, el projecte **Laboratori MUHBA. Col·leccionem la ciutat**, ha posat de relleu la complexitat de la construcció de les col·leccions històriques per als segles més recents; actualment s'estan fent els tràmits per incorporar els més de tres-cents objectes proposats per formar part, en

modalitats diverses, a la col·lecció. Han continuat, així mateix, els ingressos a la col·lecció Fabra i Coats.

Respecte de la **conservació i restauració**, s'ha mantingut el programa preventiu a totes les seus del MUHBA i també al Monestir de Pedralbes. Pel que fa als tractaments de restauració, s'ha intervingut en 174 peces del fons MHCB, 111 de les quals eren part de les 2.611 seleccionades per a l'exposició permanent d'El Born Centre Cultural. Destaquen l'inici de la restauració de la **bandera de Santa Eulàlia**, precedit d'un exhaustiu estudi multidisciplinari, les anàlisis de la peça antigament anomenada "Venus de Barcelona", i el remuntatge d'alfàbies del segle XIII procedents del carrer d'Avinyó. Així mateix, s'han gestionat 32 peticions de préstec, mentre que el projecte sobre les pintures de la **capella de Sant Miquel** del Monestir de Pedralbes s'ha envigorit amb un espai web i unes jornades sobre les pintures del *trecento*.

En aquest terreny ampli de la cura de béns immobles i de col·leccions, en suma, el Museu ha atès el patrimoni que té confiat, ha prestat servei a d'altres projectes de l'ICUB, com ara El Born CC i, des d'enguany, el Monestir de Pedralbes i ha cooperat amb el Servei d'Arqueologia.

Quant a les exposicions temporals, s'han realitzat al MUHBA les següents: **Indians, 1736-1847. Els orígens de la Barcelona industrial**, que planteja al saló del Tinell les condicions històriques de l'aparició de la societat industrial; **Caritat, un llibre almoïna**, centrada en la poesia solidària de Jacint Verdaguer i realitzada per la Fundació Jacint Verdaguer amb la Càtedra Verdaguer de la UV, que es va exposar a Vil·la Joana. **L'enginy de postguerra. Microcotxes de Barcelona**, exposició del Museu a Fabra i Coats amb la col·laboració dels Amics de la FiC, el col·leccionista Claudi Roca i el districte de Sant Andreu, que mostra com el saber fer de treballadors i emprenedors manté la continuïtat industrial en les dures condicions de la postguerra; **Imaginary/BCN. La mirada matemàtica, les arts i el patrimoni**, exposició interactiva a Santa Àgata que va incorporar l'estudi d'elements patrimonials de la ciutat gràcies a la Societat Catalana de Matemàtiques. Han tingut continuïtat les exposicions: **Salomó ben Adret de Barcelona (1235-1310)** al Call i **Murals sota la lupa. Les pintures de la capella de Sant Miquel**, que s'endinsa en la innovació gòtica i que ara s'incorpora a la nova etapa del Monestir de Pedralbes. Ha continuat també el **Laboratori MUHBA. Col·leccionem la ciutat** a la Casa Padellàs, vinculat a la construcció de la Col·lecció d'Història de Barcelona, que pel juliol va renovar-se amb un nou conjunt de peces cedides. Cal afegir a la llista l'exposició **Il·lusió i moviment. De les ombres al film**, mostra relacionada amb el cinematògraf i els seus orígens, organitzada des de l'ICUB amb la Fundació Aula de Cine Col·lecció Josep M. Queraltó.

S'ha mantingut la programació d'**itineraris, itineraris conferència i visites guiades** del museu tant les vinculades als diferents espais patrimonials i urbans i a les exposicions com al **Centre de Conservació i restauració** del Museu a la Zona Franca, que eren novetat. S'ha reforçat l'oferta d'estiu amb el programa **Barcelona Visits and Routes in English**, i a l'agost es va celebrar el cicle **Barcelona, vint històries musicals**, noranta audicions amb el format de "30 minuts de música al museu", dedicat a la recuperació del patrimoni musical barceloní, mitjançant una fórmula de coproducció entre la Fundació Mas i Mas i el MUHBA.

La proposta educativa **Interrogar Barcelona** ha permès articular l'activitat amb les escoles, des de l'educació infantil al batxillerat, amb 50 grans qüestions que relacionen els diferents espais del Museu, l'espai urbà, la trajectòria històrica de Barcelona i el seu paper com a capital

de Catalunya i ciutat d'Europa. En els formats relacionats amb l'ús creatiu del temps lliure per als joves, cal destacar el **Casal d'estiu *Teixim la ciutat***, vinculat amb les Indianes.

El **Centre de Recerca i Debat del MUHBA** ha desenvolupat la vessant de recerca, innovació i estudis en iniciatives a llarg termini del museu, relacionades amb els projectes expositius futurs sobre el Neolític, Alimentar Barcelona, La ciutat del segle XV i L'Electrificació, entre d'altres. En el camp de la recerca patrimonial cal destacar el **aixecament tridimensional de la Sala de Calderes de la Fabra i Coats** amb escàner làser que permet la restitució precisa amb finalitats museogràfiques, de catalogació i de conservació. Aquest projecte s'ha dut a terme amb el Laboratori de Modelització Virtual de la Ciutat de la UPC.

S'han realitzat 17 **Diàlegs d'Història Urbana i Patrimoni**, 2 **Seminaris** (*La crisi del deute públic a la Barcelona baixmedieval*, i *La Barcelona industriosa vista pels forasters, segles XVIII i XIX*), i 4 **Jornades** (*Intervenir a la muralla romana*, que va reavaluar tres dècades de recerques arqueològiques i intervencions urbanes; *El impacte del món monàstic femení en la construcció de la Barcelona medieval*, en col·laboració amb l'Institut de Recerca de Cultures Medievales (IRCUM) i el Monestir de Pedralbes; *Conservar els murals del Trecento: el paper de la tècnica pictòrica*, en el marc dels treballs sobre la capella de Sant Miquel, i *Barcelona, els jueus i el comerç mediterrani dels segles XII-XIV*). El MUHBA també s'ha participat en la commemoració de l'**Any Sales, Calders i Tisner, 1912-2012**.

Com a resultat de la tasca de recerca i de la programació del Museu, **s'han publicat** *La revolució de l'aigua. De la ciutat preindustrial a la metròpoli moderna, 1867-1967*; *La Setmana Tràgica de 1909 a Barcelona. Arrels i conseqüències*; *Les bases colonials de Barcelona, 1867-1967*; i *Barcelona malgrat el franquisme. La SEAT, la ciutat i la represa sense democràcia*, així com dues noves **guies d'història urbana**: *Poblenou/BCN* i *Cooperatives/BCN*, i els llibrets corresponents a les exposicions *Indianes* i *Enginy de postguerra* i al cicle *Barcelona, vint històries musicals*. Així mateix, s'ha presentat el volum 8è de **Quarhis**, amb el tema central de **Port, costa i comerç a Barcelona**. Cal destacar que *La Barcelona de ferro. A propòsit de Joan Torres Guardiola*, va rebre *ex aequo* el **Premi FAD** de pensament i crítica 2012.

Quant a la recuperació de patrimonis reproduïbles, s'ha continuat el **Projecte gastronomia històrica de Barcelona** amb el Grup Taedium de la UB, la Fundació Àlicia i Sosa Ingredients, incorporant quatre noves receptes d'època moderna i traient al mercat la pinyonada.

S'ha eixamplat la col·laboració amb la Universitat Autònoma de Barcelona a través del màster d'**Intervenció i gestió del paisatge i el patrimoni**, amb el Museu de Badalona, amb la ideació i realització conjunta de l'itinerari **De Baetulo a Barcino** i amb l'Associació de comerciants de Llibreteria i Freneria, amb el suport al projecte **QRGòtic**. S'han reforçat els vincles de treball compartit amb els Amics de la Fabra i Coats i els centres d'estudis locals i s'ha començat a refer la programació dels **Amics del MUHBA**, que el 2012 visitaren a Liverpool un dels museus de la xarxa europea impulsada pel MUHBA.

Finalment, la **City History Museums and Research Network**, impulsada pel MUHBA i integrada per 18 museus i centres de recerca urbana de tot el continent, va celebrar el seu tercer encontre general a Barcelona pel novembre, després de la reunió sectorial sobre patrimoni i paisatge urbà feta a l'octubre a la ciutat de Roma.

Barcelona, gener de 2013